

כ"י אַל-תִּרְדּוּ מִצְרִימָה • שֶׁהִיָּה דַעְתּוֹ לְרֹדֵת לְמִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁיֵּרֵד אָבִיו בְּיַמֵּי הָרַעֲב, אָמַר לוֹ: "אַל-תִּרְדּוּ מִצְרִימָה", שְׂאֵתָה עוֹלָה תְּמִימָה וְאִין חוּצָה לְאַרְצָךְ כְּדַאי לָךְ.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות טו עמ' 201)

שְׂאֵתָה עוֹלָה תְּמִימָה, וְאִין חוּצָה לְאַרְצָךְ כְּדַאי לָךְ (רש"י כו, ב)

בְּרַש"י מְדַגֵּשׁ הַחֲסוּזוֹן שֶׁבַחוּז לְאַרְצָךְ, וְאֵלּוּ בַּמִּדְרָשׁ מְדַגֵּשׁת מַעֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (שֶׁהִיא דוֹמָה לְמִקּוֹם הַמִּקְדָּשׁ): "מָה עוֹלָה, אִם יִצְאָת חוּץ לְקִלְעִים, נִפְסָלָה, אִף אֵת, אִם יִצְאָת חוּץ לְאַרְצָךְ, נִפְסָלָת". וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שֶׁהַמִּדְרָשׁ סָבּוּר שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּטָחַת הָאֶרֶץ קָנָה אוֹתָהּ אֲבָרָהֶם בְּפִעֵל, וּכְבֵר אִז הָיְתָה שׁוֹנָה וּמִיחֲדָת; וְלָכֵן מְדַגֵּישׁ אֵת מַעֲלָתָהּ. אָבֵל לְדַעַת רַש"י לֹא הָיְתָה עֲדוֹן קִנְיָה לְאֲבָרָהֶם בְּפִעֵל, וְהִיא הָיְתָה אֶרֶץ כְּמוֹ כָּל הָאֲרָצוֹת; וְלָכֵן מְדַגֵּישׁ רַק אֵת הַחֲסוּזוֹן שֶׁבַחוּז לְאַרְצָךְ. וַיְמַוֶּהוּ חֲסוּזוֹן זֶה - כְּתַב רַש"י לְעִיל (ח"י שרה כד, ז): בַּחוּץ לְאַרְצָךְ לֹא הָיוּ בָּאֵי עוֹלָם מִפִּירִים בַּה', וְשָׂמוּ לֹא הָיָה רִגִיל בְּאַרְצָךְ.

ג דוּר בְּאַרְעָא הָדָא וַיְהִי מִיַּמֵּי כְּסִיעָדָךְ וְאַבְרָהָם אָרִי לָךְ וְלִבְנֶךָ אֲתָן יָת כָּל אֲרַעְתָּא הָאֵלִין וְאַקָּם יָת קְלִמָּא דִּי קְנִימִית לְאַבְרָהָם אָבִיךָ:

(ג) גִּוּר בְּאַרְצָךְ הוֹאֵת וְהָיְתָה עִמָּךְ וְאַבְרָהָם כִּי-לָךְ וְלִזְרַעְךָ אֲתָן אֶת-כָּל-הָאֲרָצָת הָאֵל וְהַקְּמַתִּי אֶת-הַשְּׂבִעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ:

כ"י אַל-הָאֵל • כְּמוֹ הָאֵלָה.

ד וְאַסְגִּי יָת כְּנֶךָ סְגִיאִין כְּכּוּכְבֵּי שָׁמַיָא וְאַתָּן לְכְּנֶךָ יָת כָּל אֲרַעְתָּא הָאֵלִין וְיִתְפָּרְכוּן כְּדִיל כְּנֶךָ כָּל עַמְמֵי אֲרַעָא:

(ד) וְהִרְבִּיתִי אֶת-זִרְעֶךָ כְּכּוּכְבֵּי הַשָּׁמַיִם וְנִתְתִּי לְזִרְעֶךָ אֶת כָּל-הָאֲרָצָת הָאֵל וְהִתְפָּרְכוּ בִזְרַעֲךָ כָּל גּוֹיֵי הָאֲרָץ:

כ"י אַל-וְהִתְפָּרְכוּ בִזְרַעֲךָ • אָדָם אוֹמֵר לְבָנוּ: 'יְהִי זִרְעֶךָ כְּזֵרְעוֹ שֶׁל יִצְחָק', וְכֵן בְּכָל הַמִּקְרָא, וְזֶה אָב לְכָל: "כִּי יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׁימְךָ וְגו'", וְאִף לְעַנְיָן הַקְּלָלָה מְצִינּוּ בֵּן: "וְהִיְתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה", שֶׁהַמְקַלֵּל שׁוֹנָאוֹ אוֹמֵר: 'תְּהֵא כְּפִלוֹנִית', וְכֵן: (ישעיה סה) "וְהִנְחַתֶּם שְׂמֵכֶם לְשִׁבּוּעָה לְבַחֲיָרִי", שֶׁהַנְּשָׁבַע אוֹמֵר: 'אֵהָא כְּפִלוֹנִי, אִם עֲשִׂיתִי כֶּךָ וְכָךְ'!.

פירוש אשל אברהם - הרב אלאשילי

לְעַנְיָן הַקְּלָלָה הוֹסִיף: "וְכֵן לְעַנְיָן הַבְּרָכָה". דְּהֵינּוּ שֶׁמְהַקְלֵלָה מוּכַח לְעַנְיָן הַבְּרָכָה, וְכַנּוּכָר לְעִיל. "וְהִיְתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה" - בַּמִּדְרָגָה הַזֹּאת.

שֶׁהַמְקַלֵּל שׁוֹנָאוֹ אוֹמֵר: תְּהֵא כְּפִלוֹנִית - בְּרַש"י שֵׁם: "שִׁיְהִי הַכֹּל אֵלִין בַּה". אִף עִיקַר פִּירוּשׁוֹ פִּירֵשׁ שֵׁם בְּפִסּוּק כֹּא: "יִתֵּן ה' אוֹתָךְ לְאֵלָה - שִׁיְהִי הַכֹּל מְקַלְלִין כֶּךָ, וְבוֹאֵךְ כְּדָרְךָ שָׂבָא לְפִלוֹנִית". אִף כֵּן רַש"י הַעֲדִיף לְהַבִּיא מֵהַפְּסוּק: "וְהִיְתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה", מִשּׁוֹם שֶׁהַפְּסוּק מְדַבֵּר מֵהַיְהִיָּה בְּפִעֵל, מֵהַשְּׂאִי-כֵן בְּפִסּוּק "יִתֵּן ה' אוֹתָךְ לְאֵלָה", שְׁוֵהוּ בְּלִשׁוֹן הַבְּטָחָה לְעֵתִיד, נִיתֵן הִיָּה לְפָרֵשׁ בְּפִשּׁוּטוֹ שֶׁבּוֹלָם הַתְּקַלְלוֹ בְּגִלְלָה, וְזֶה בְּשִׁבִיל לְאִיִּם וְלִהְפָּחִיד אֵת הָאִשָּׁה כְּדִי שֶׁתוֹדֶה, וְלֹא שֶׁכֵּן יְהִיָּה בְּפִעֵל, וְאִם כֵּן שׁוּב לֹא הָיָה נִיתֵן לְהוֹכִיחַ מִשֵּׁם לְכֹאן. וְכֵן "וְהִנְחַתֶּם שְׂמֵכֶם לְשִׁבּוּעָה

- בְּלוֹמֵר, הַתְּפָרְכוּ בְּפִיָּהֶם, וְלֹא שֶׁתִּגִּיעַ לָהֶם הַבְּרָכָה עַל-יְדֵי זִרְעָךְ (רא"ם). וְכֵן בְּכָל הַמִּקְרָא - רָאָה גַם רַש"י לְעִיל יב, ג. וְזֶה אָב לְכָל - בְּרַש"י לְעִיל שֵׁם: "וְזֶה מוּכִיחַ". "כִּי יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׁימְךָ .. כְּאַפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה" - לְקַמֵּן מַח, כ. הַבָּא לְכַרֵּךְ אֵת בְּנֵי, וְיִרְכָּם בְּבִרְכָתָם, וַיֹּאמֶר אִישׁ לְבָנוּ: יְשִׁימְךָ אֱלֹקִים כְּאַפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה (רש"י שם). וְאִף לְעַנְיָן הַקְּלָלָה מְצִינּוּ בֵּן - מְבִיא הוֹכָחָה שְׂאִין לְפָרֵשׁ "וְהִתְפָּרְכוּ בִזְרַעֲךָ", שֶׁהַגּוֹיִם הַתְּפָרְכוּ בְּגִלְלָה וְרַעַף, שֶׁהָרִי "אִף לְעַנְיָן הַקְּלָלָה מְצִינּוּ" לְשׁוֹן דוֹמָה, וְשֵׁם וְדַאי לֹא נִיתֵן לְפָרֵשׁ שֶׁבְּגִלְלָה תְּבוֹא הַקְּלָלָה עַל כָּל הַעַם, שְׂאִם הִיא חֲטָאָה אֲחֵרִים מֵהַ חֲטָאוֹת אֲלָא וְדַאי פִּירוּשׁוֹ שֶׁיְקַלְלוּ בַּה', וְאִף כֵּן שֶׁיְפָרְכוּ בִזְרַעֲךָ (מַשְׁכֵּל לַדָּח). וְרָאָה רַש"י בַּמִּדְרָגָה הַזֹּאת, כֹּא, אַחַר שֶׁהִבִּיא

(ב) אַל תִּרְדּוּ מִצְרִימָה - שֶׁהִיָּה [ב]דַעְתּוֹ לְרֹדֵת לְמִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁיֵּרֵד אָבִיו בְּיַמֵּי הָרַעֲב - כְּדִלְעִיל יב, י. וְזֶה מִרְמִזּוֹ בְּמָה שֶׁהוֹכִיר כֹּאן: "מִלְבַּד הָרַעֲב הָרֵאשׁוֹן", דְּהֵינּוּ שֶׁהַרַעֲב הִיָּה כְּמוֹ הַרַעֲב הָרֵאשׁוֹן, וְיִצְחָק רָצָה לְרֹדֵת כְּמוֹ שֶׁיֵּרֵד אָבִיו בְּרַעֲב הָרֵאשׁוֹן (ר"א). אָמַר לוֹ: "אַל תִּרְדּוּ מִצְרִימָה", שְׂאֵתָה עוֹלָה תְּמִימָה - רָאָה גַם רַש"י לְעִיל כה, כו. וְאִין חוּצָה לְאַרְצָךְ כְּדַאי לָךְ - רֵאיוּ לָךְ. בְּבִרְאשִׁית רַבָּה טד, ג: "מָה עוֹלָה אִם יִצְאָת חוּץ לְקִלְעִים הִיא נִפְסָלָת, אִף אֵתָה אִם יִצְאָת חוּץ לְאַרְצָךְ נִפְסָלָת". תוּרָה ג (ג) הָאֵל - כְּמוֹ הָאֵלָה - וְלֹא שֶׁהוּא שֵׁם קוֹדֵשׁ, שֶׁמִּשְׁמַעוֹ כָּל הָאֲרָצוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשִׁי-בְּרוּךְ-הוּא. וְרָאָה גַם רַש"י לְעִיל טז, ח. תוּרָה ד (ד) וְהִתְפָּרְכוּ בִזְרַעֲךָ - אָדָם אוֹמֵר לְבָנוּ: יְהִי זִרְעֶךָ כְּזֵרְעוֹ שֶׁל יִצְחָק